

RAPPORT

Vleermuizenonderzoek spoor kruising Ouddiemerlaan te Diemen

veldonderzoek in het kader van de natuurwetgeving

Klant: gemeente Diemen

Referentie: WATE_BE3494R001D03

Versie: 03/Finale versie

Datum: 10 november 2016

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Postbus 94241
1090 GE Amsterdam
Netherlands
Water Technology
Trade registration number: 56515154

+31 88 348 95 00 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Vleermuizenonderzoek spookruising Ouddiemerlaan te Diemen

Ondertitel: Vleermuizen spookruising Ouddiemerlaan
Referentie: WATE_BE3494R001D03
Versie: 03/Finale versie
Datum: 10 november 2016
Projectnaam:
Projectnummer: BE3494
Auteur(s): Jeroen Groenendijk

Opgesteld door: Jeroen Groenendijk

Gecontroleerd door: Willem Kuijsten

Datum/Initialen: 2 november 2016

Goedgekeurd door: Judith Landheer

Datum/Initialen: 3 november 2016

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The quality management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001, ISO 14001 and OHSAS 18001.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doel	1
1.2	Leeswijzer	1
2	Omschrijving plangebied en voorgenomen ingreep	2
2.1	Ligging plangebied	2
2.2	Geschiktheid voor vleermuizen	3
2.3	Geplande ontwikkeling	4
3	Methodiek vleermuizenonderzoek	5
4	Resultaten	6
4.1	Samenvatting en interpretatie	7
5	Conclusies en vervolgstappen	9
5.1	Leefgebied van vleermuizen	9
5.2	Effecten van de ingreep	9
5.3	Conclusie en vervolg	10
6	Bronnen	11

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Gemeente Diemen is, in samenwerking met ProRail, voornemens om de huidige gelijkvloerse kruising van de Ouddiemerlaan en het spoor bij station Diemen om te bouwen naar een kruising waarbij de Ouddiemerlaan onder het spoor door loopt. Het bestemmingsplan moet voor de betreffende percelen worden gewijzigd om deze ontwikkeling mogelijk te maken. Ten behoeve van die bestemmingsplanwijziging moet onder meer onderzocht worden of beschermde natuurwaarden negatieve effecten kunnen ondervinden door de beoogde ontwikkeling.

Door Arcadis (2015) is een ecologische quickscan uitgevoerd ten behoeve van dit project. In een later stadium zijn de plannen van de spoorweg-onderdoorgang echter meer uitgewerkt, waardoor ook het plangebied en de werkzaamheden enigszins aangepast zijn. Daarom is door Royal HaskoningDHV (2016) een aanvullende quickscan opgesteld. De uitbreiding van het plangebied betekent onder meer de sloop van enkele kleine huizen (Harmonielaan 1 t/m 7) en de kap van een aantal bomen met holten. Omdat niet op voorhand uitgesloten kon worden dat deze huizen en bomen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen is aanvullend veldonderzoek uitgevoerd.

In deze rapportage zijn de resultaten van het aanvullende vleermuisonderzoek opgenomen. Daarnaast wordt in de rapportage advies gegeven over te nemen vervolgstappen. Hierbij wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- zijn beschermde soorten vleermuizen aanwezig in het plangebied?
- wat is de functie van het plangebied voor deze soorten?
- ondervinden de aanwezige soorten negatieve effecten van de voorgenomen ingreep?
- hoe zijn deze effecten te mitigeren?
- is een ontheffing van de Flora- en faunawet (FFwet) of de toekomstige Wet Natuurbescherming (WN) nodig voor één of meerdere soorten om de ingreep door te kunnen laten gaan?

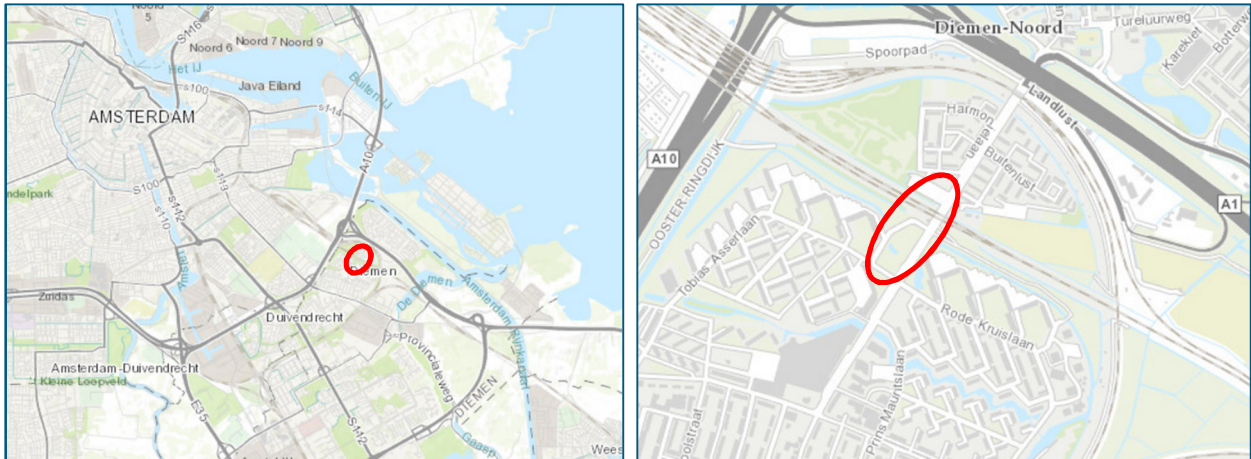
1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het plangebied globaal beschreven. De gehanteerde onderzoeksmethodiek wordt in hoofdstuk 3 gegeven. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het onderzoek weergegeven. In hoofdstuk 5 worden de effecten van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten beschreven en wordt ingegaan op mogelijkheden om negatieve effecten te voorkomen. In hoofdstuk 6 ten slotte worden de conclusies en consequenties ten aanzien van de natuurwetgeving gegeven.

2 Omschrijving plangebied en voorgenomen ingreep

2.1 Ligging plangebied

De aanleg van de spoorkruising zal plaatsvinden op de Ouddiemerlaan in Diemen, rondom het station Diemen. Het plangebied staat weergegeven in Figuur 2-1.

Figuur 2-1: Globale ligging van het plangebied (rood omcirkeld).

Figuur 2-2: De huisjes aan de Harmonielaan met voor vleermuizen geschikte structuren (daklijsten, dakpannen, spouwgaten) en rechtsonder een dwarsloot langs de westrand van de parkeerplaats, geschikt foerageergebied.

2.2 Geschiktheid voor vleermuizen

De kleine huizen aan de Harmonielaan 1 t/m 7 kunnen verblijfplaatsen herbergen van de gebouwwonende soorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Onder de dakgoot zit een smalle dunne lijst tegen de gevel, die vleermuizen mogelijk toegang biedt tot geschikte verblijfplaatsen. Ook onder de dakpannen en achter ventilatiegaten zijn mogelijk ruimtes aanwezig die als verblijfplaats kunnen dienen, bijvoorbeeld in de spouwen. Vleermuizen hebben door het jaar heen verschillende typen verblijfplaatsen. In het voorjaar en de zomer worden kraam- (alleen vrouwtjes) en zomerverblijfplaatsen bezet, in het najaar paarverblijfplaatsen en in de winter, winterverblijfplaatsen. Op voorhand is niet uit te sluiten dat één of meerdere van dit soort verblijven aanwezig zijn in de huisjes. Er is een aantal bomen met gaten in het plangebied, welke mogelijk verblijfplaatsen bieden aan de boombewonende ruige dwergvleermuis en mogelijk rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis of watervleermuis. De laatste drie soorten zijn vanuit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFB) echter alleen bekend van het Diemerpark en het Diembos; de kans op voorkomen in de kern van Diemen wordt erg klein geacht.

Daarnaast zijn er mogelijk geschikte foerageergebieden in de vorm van een plantsoen (het Van Gemertplein) met een grasveld, bomen en een vijvertje. Ook aan de noordkant van het spoor is geschikt foerageergebied bij de bomenrijen rondom de parkeerplaats en de daarlangs liggende smalle sloten (Figuur 2-2). Soorten die hiervan gebruik kunnen maken zijn gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

Figuur 2-3: Tekening van de situatie tijdens aanleg van de spooronderdoorgang.

2.3 Geplande ontwikkeling

Er wordt een ongelijkvloerse kruising van de Ouddiemerlaan met het spoor gerealiseerd, waarbij de Ouddiemerlaan onder het spoor doorloopt. De Ouddiemerlaan zal van beide kanten richting het spoor geleidelijk omlaag lopen. Tijdens de werkzaamheden zal de Ouddiemerlaan worden omgeleid middels een tijdelijke weg, die langs de westkant van de huidige kruising zal lopen en zal aansluiten op de Martin Luther Kinglaan (Figuur 2-3). Die tijdelijke weg en het benodigde werkterrein leggen ruimtebeslag op de huidige fietsenstallingen, bermen en parkeerplaatsen langs het Van Gemertplein, een groot deel van het plantsoen van het Van Gemertplein alsook de parkeerplaats en de percelen van Harmonielaan 1 t/m 7. De huizen op die laatste plek worden gesloopt. Ook zal er een aantal bomen gekapt worden.

3 Methodiek vleermuizenonderzoek

Uit de eerder door Arcadis (2015) en Royal HaskoningDHV (2016) uitgevoerde quickscans blijkt dat mogelijk beschermde vleermuizen aanwezig zijn in het plangebied van de spoorkruising. Omdat negatieve effecten ten aanzien van deze soortgroep niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, is aanvullend onderzoek nodig naar de aanwezigheid van deze soorten en het gebruik van het plangebied door deze soorten.

Soorten die verblijfplaatsen kunnen hebben in het plangebied van de spoorkruising zijn de gebouwbewonende soorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger, en de bomenbewonende ruige dwergvleermuis. Daarnaast is er een kleine kans op verblijfplaatsen in bomen van rosse vleermuis, watervleermuis en gewone grootoorvleermuis. Het onderzoek is op deze soorten afgestemd.

Tabel 3.1. Weergegevens tijdens de vleermuisonderzoeken in 2016.

Datum	Tijdstip	Temperatuur (°C)	Wind (Beaufort)	Bewolking	Gericht op
31 mei	21:45 – 23:45	17°	2	half bewolkt	uitvliegers uit bomen, huizen
6 juli	21:45 – 23:45	14°	2	half bewolkt	uitvliegers uit huizen
8 juli	3:45 – 5:45	14°	3	bewolkt	invliegers in huizen, bomen
16/17 augustus	23:00 – 01:00	13°	2	half bewolkt	winterzwerm-activiteit (en baltsterritoria)
8 september	22:00 – 24:00	20°	2	helder	baltsterritoria
28 september	22:00 – 24:00	18°	3	half bewolkt	baltsterritoria

Er is uitgebreid vleermuisonderzoek uitgevoerd in het plangebied, volgens het Vleermuisprotocol (BIJ12, Zoogdierverseniging en NGB, 2013). Er zijn drie onderzoeken uitgevoerd in de periode dat kraamverblijfplaatsen kunnen worden aangetroffen, gericht op het waarnemen van uitvliegende individuen. Per soort volstaan twee onderzoeken, het meest gunstige tijdstip van onderzoek verschilt echter per soort. Voor laatvlieger zijn twee avond/nacht bezoeken nodig terwijl de gewone dwergvleermuis veel beter onderzocht kan worden in de nacht/ochtend. Het onderzoek in de kraamperiode volstaat ook voor het onderzoek naar zomerverblijfplaatsen.

Het eerste avondbezoek is uitgevoerd met drie personen, omdat dit gericht was op uitvliegende gewone en ruige dwergvleermuizen en laatvliegers; hierbij zijn dus geschikte bomen en gebouwen onderzocht. Het tweede avondbezoek is door één persoon uitgevoerd omdat dat gericht was op uitvliegers uit de voorzijde van de huizen aan de Harmonielaan 1 t/m 7. Het ochtendbezoek is gedaan door twee personen, waarbij aan de hand van activiteit voorafgaand aan het invliegen bepaald is waar gepost is om invliegende dieren waar te nemen.

Er zijn twee onderzoeken uitgevoerd in de periode dat paarverblijfplaatsen kunnen worden onderzocht. Deze onderzoeks-rondes zijn uitgevoerd met 1 of 2 personen rond middernacht. Het moment van uit- of invliegen van baltzende vleermuizen is nauwelijks van belang. Ruige dwergvleermuizen baltzen meestal zittend vanuit hun verblijfplaats, gewone dwergvleermuizen vliegen baltzend rond binnen hun paarterritorium.

4 Resultaten

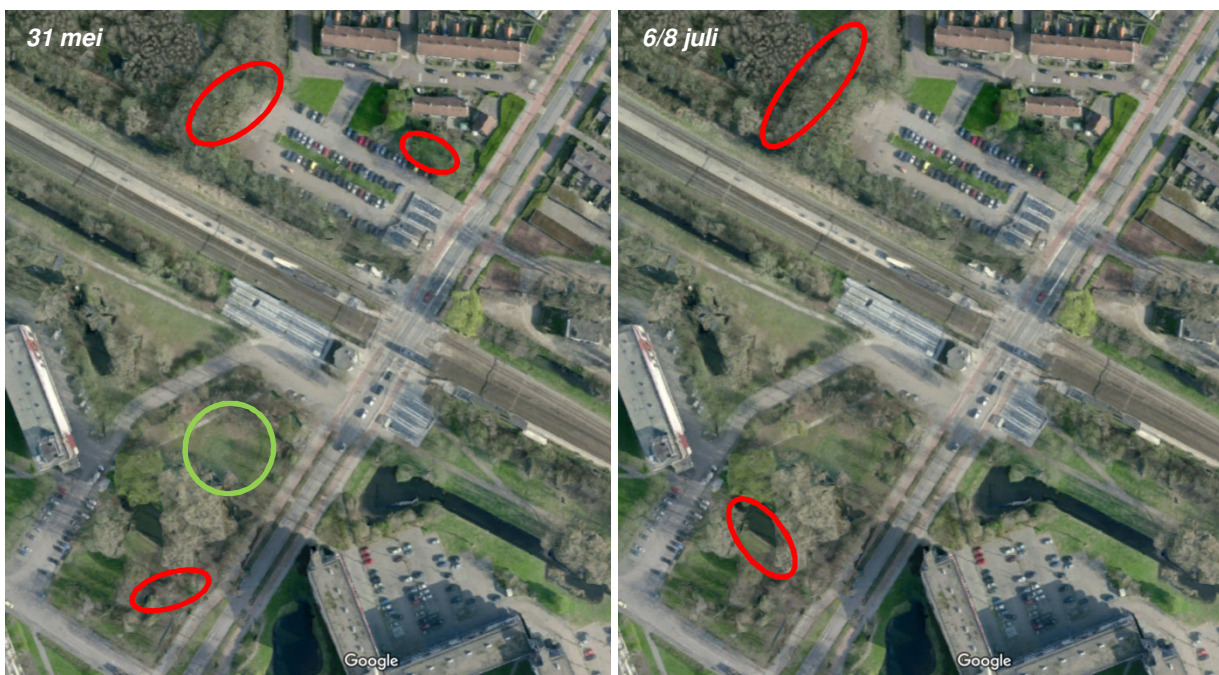
Gedurende de vijf inventarisatie-rondes zijn de volgende vleermuissoorten aangetroffen binnen het plangebied:

- gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)
- ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*)
- laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

Onderzoeksrunde 31 mei 2016

Tijdens de eerste ronde in de kraamtijd zijn foeragerende en langsvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Er waren geen uitvliegers uit de huizen aan de Harmonielaan, noch uit de bomen met holten. De eerste gewone dwergvleermuis werd waargenomen rond 22:20, dus ongeveer een half uur na zonsondergang, langs de westkant van de parkeerplaats bij de Harmonielaan (Figuur 4-1). Gedurende de avond is er op die plek min of meer constant gefoerageerd door maximaal 2 a 3 individuen. Kortstondig foerageerde er één gewone dwergvleermuis in de bosschage aan de achterzijde van de huizen aan de Harmonielaan 1 t/m 7, laat op de avond rond 23:30.

Tevens is er één laatvlieger foeragerend waargenomen, boven het grasveld in het plantsoen op het Van Gemertplein. Dit exemplaar verscheen pas later op de avond, tegen 23:10.

Figuur 4-1: Vleermuisactiviteit gedurende de onderzoeks-rondes in de kraamperiode. Rood: foeragerende gewone dwergvleermuizen, groen: foeragerende laatvlieger.

Onderzoeksrunde 6/8 juli 2016

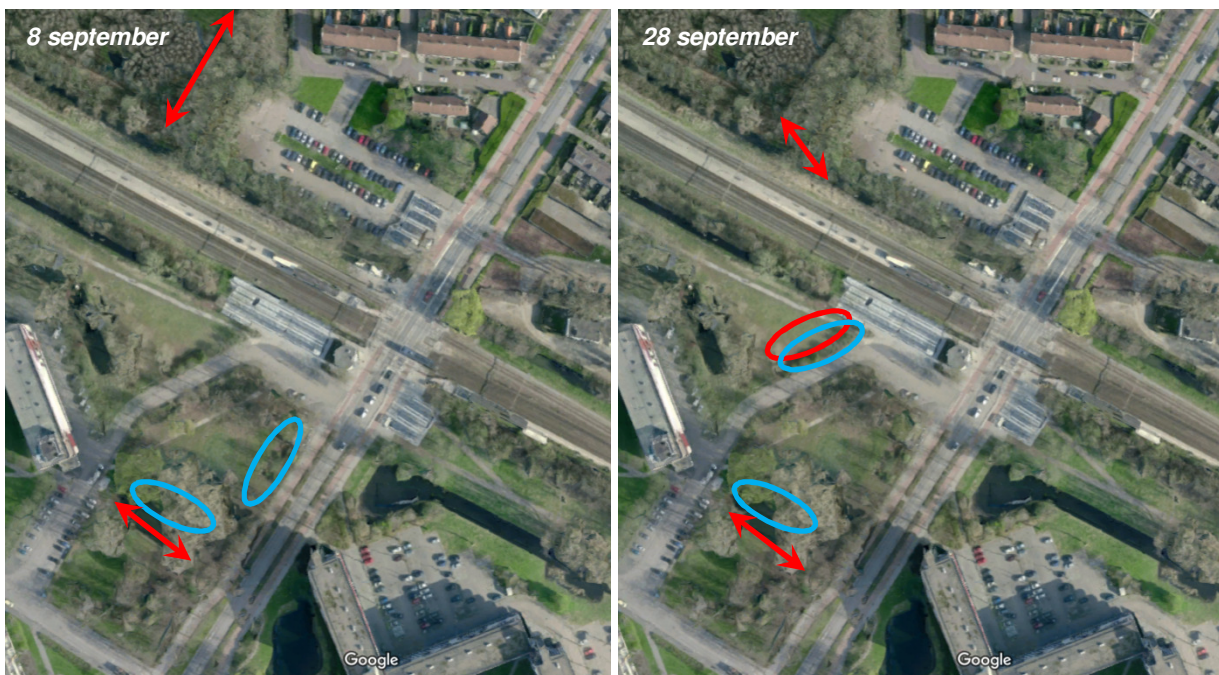
Tijdens de tweede avondronde (6 juli) zijn enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen, geen uitvliegende dieren en ook geen andere soorten. Het eerste exemplaar verscheen rond 22:40 bij de dwarsloot naast de parkeerplaats Harmonielaan (Figuur 4-1). In de vroege ochtend van 8 juli zijn slechts enkele langsvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Er zijn geen invliegende vleermuizen in bomen of huizen geconstateerd.

Onderzoeksrunde 16 augustus 2016

Gedurende de middernachtronde zijn alleen incidenteel foeragerende of langsvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen, bij de parkeerplaats ten noorden van het spoor (maximaal 2 exemplaren) en op het Van Gemertplein (maximaal 2 exemplaren). Er was geen zwermactiviteit van exemplaren of groepen bij de huizen langs de Harmonielaan. Er zijn dus geen winterverblijven aanwezig in de te slopen huizen aan de Harmonielaan 1 t/m 7.

Onderzoeksrunde 8 september 2016

De eerste baltsende gewone dwergvleermuis is waargenomen om 21:30, boven de dwarsslot dwars op het spoor, ten westen van de parkeerplaats bij de Harmonielaan (Figuur 4-2). De baltsactiviteit ging door tot tenminste 22:00 en was duidelijk gebonden aan de dwarsslot en bijbehorende bomerrij, die verder doorloopt noordwaarts langs de woonwijk. Bij de vijver in het plantsoen van het Van Gemertplein is eveneens een baltsende gewone dwergvleermuis aangetroffen, en twee foeragerende ruige dwergvleermuizen.

Figuur 4-2: Vleermuisactiviteit gedurende de twee onderzoeksrondes in de balts/paarperiode. Rode cirkel: foeragerende gewone dwergvleermuizen; blauw: foeragerende ruige dwergvleermuis. Rode pijlen: baltsende (en foeragerende) gewone dwergvleermuis.

Onderzoeksrunde 28 september 2016

Tijdens de laatste ronde in de balts/paartijd is ook weer een baltsende gewone dwergvleermuis gevonden bij de parkeerplaats Harmonielaan, in de zuidwesthoek (Figuur 4-2). Ter plekke foerageerden maximaal 2 gewone dwergvleermuizen. Eveneens is een baltsend individu van deze soort waargenomen bij de vijver in het Van Gemertplein. Ruige dwergvleermuizen foerageerden bij diezelfde vijver en nabij de fietsenstalling aan de zuidkant van het spoor.

4.1 Samenvatting en interpretatie

Het deelgebied ten noorden van het spoor fungeert als foerageergebied voor circa 3 gewone dwergvleermuizen in het zomer-/kraamseizoen en in het balts/paarseizoen. De herhaaldelijk waargenomen baltsactiviteit bij de bomerrij en de dwarsslot aan de westkant van parkeerplaats

Harmonielaan duidt op aanwezigheid van een paarverblijf in een nabijgelegen gebouw. De exacte locatie hiervan is niet vastgesteld omdat gewone dwergvleermuizen niet vanuit een vaste plek baltsen maar rondvliegend in hun territorium. Omdat de baltsvlucht duidelijk gebonden is aan de sloot en het parkeerterrein sterk verlicht is (dus weinig aantrekkelijk als vliegroute), is het zeer aannemelijk dat het paarverblijf zich bevindt in een van de huizen ten noorden van het plangebied. Rond de te slopen huizen langs Harmonielaan 1 t/m 7 is in het gehele onderzoek geen vleermuisactiviteit waargenomen, uitgezonderd een kortdurende jachtactiviteit bij de achtertuinen. Deze huizen herbergen dus geen verblijfplaatsen. Ook de bomen met holten rondom de parkeerplaats zijn niet in gebruik als verblijfplaats voor vleermuizen.

Het deel van het plangebied ten zuiden van het spoor, bestaande uit het Van Gemertplein en directe omgeving, biedt foerageergebied voor maximaal 3 gewone dwergvleermuizen, 2 ruige dwergvleermuizen (in de nazomer) en één laatvlieger. Er is een baltsterritorium van de gewone dwergvleermuis bij de vijver en de bijbehorende bomen. Dit duidt erop dat waarschijnlijk een paarverblijf aanwezig is in de flats ten westen van het Van Gemertplein.

Binnen het plangebied zijn dan ook geen verblijfplaatsen aanwezig van vleermuizen.

5 Conclusies en vervolgstappen

5.1 Leefgebied van vleermuizen

Ten aanzien van het gebruik van het plangebied door vleermuizen wordt het volgende geconcludeerd:

- In het plangebied komen de volgende soorten voor: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger;
- Het deel ten noorden van het spoor omvat foerageergebied voor enkele exemplaren gewone dwergvleermuis;
- Het deel ten zuiden van het spoor omvat foerageergebied voor enkele exemplaren gewone dwergvleermuis en incidenteel voor ruige dwergvleermuizen en laatvlieger;
- Er zijn geen verblijfplaatsen in de te slopen huizen bij Harmonielaan 1 t/m 7 of in de te kappen bomen bij de parkeerplaats of het Van Gemertplein;
- Er zijn waarschijnlijk twee paarverblijven rondom het plangebied; één ten noorden van de Harmonielaan en één bij de flats ten westen van het Van Gemertplein. Deze paarverblijven liggen niet in het plangebied.

5.2 Effecten van de ingreep

Het slopen van de huizen heeft geen nadelige invloed op vleermuizen; er zijn immers geen verblijfplaatsen. Het kappen van de bomen en het aanleggen van de tijdelijke weg en van het werkterrein leidt tot verlies van foerageergebied voor enkele exemplaren van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Er is echter in de directe omgeving nog ruim voldoende geschikt foerageergebied aanwezig (Figuur 5-1), zoals de groenstroken langs weerskanten van het spoor, de perken met opgaande beplanting in de wijk (bijvoorbeeld de Martin Luther Kinglaan) en met name het vochtige bos ten noordwesten van het station en de begraafplaats. Deze plekken zijn allemaal goed bereikbaar voor vleermuizen middels bomenrijen en donkere taluds.

Figuur 5-1: Luchtfoto van het gebied rondom de spoorkruising, met groenstructuren.

5.3 Conclusie en vervolg

De aanleg en het gebruik van de spooronderdoorgang zullen niet leiden tot aantasting van de functionaliteit van vleermuisverblijfplaatsen. Er is geen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet c.q. de toekomstige Wet Natuurbescherming. Een ontheffingsaanvraag is niet nodig. Er zijn dus geen bezwaren vanuit de natuurwetgeving – voor zover het vleermuizen betreft – tegen het wijzigen van de bestemming van het gebied.

6 Bronnen

- Arcadis, 2015. Diemen, Odg. Ouddiemerlaan_Inventarisatie. Arcadis notitie 23 juni 2015.
- BIJ12, Zoogdiervereniging en NGB, 2013. Vleermuisprotocol.
- Royal HaskoningDHV, 2016. Aanvullende quickscan flora en fauna – spooronderdoorgang Diemen. Notitie 31 oktober 2016.